

րուն օգնելու համար միլիարներ չեն բաւեր :

— Տիկին ողորմութիւն մ'է որ պիտի ընէք. ողորմութիւն մը՝ ինծի ու փոքրիկ եղբորս : Որը քչիկ մը հացով կը բաւականանայ :

Տիկինը կրկին դժկամակեցաւ :

— Տիկին, շնիկդ աւելցուցով կրնայ ապրիլ այս որբը, ըսաւ. և այսքան նուաստանալէն ետքը՝ չկրցաւ ալ իր զգացումը զսպել. անոր ոտքը ինկաւ ըսելով.

— Քու ձեռքդ է երկու թշուառներու կեանքը . . .

Բարեբախտաբար քիչ վերջ տիկնոջ ծանօթ մէկը ներս կը մտնէր. վայրկեան մը իրենց լեզուով խօսեցան, ուսկից բան մը չհասկցաւ Արմենակ. բայց վերջը ինչ որ իրազործեցին՝ անշուշտ իրենց խօսակցութիւնն էր :

Անգղիացի տիկինն յանձն առաւ որդեգրել Լեւոնիկը, սակայն՝ ոչ թէ գթաց փոքրիկին, կամ զգածուեցաւ Արմենակին արցունքներուն դիմաց, այլ վասն զի գեղեցիկ դէմք մ'ունէր Լեւոնիկ, որուն վրայ երկու կապոյտ աչքերը շատ բան կ'արժէին, և որոնք անշուշտ շնիկէ մ'աւելի համակրելի կ'ընէին զինքը : Լեւոնիկը որդեգրելուն մէջ նիւթական շահ մը նկատեց, և իրիւ ապրանք մը գնեց զայն՝ տարիներէ վերջ կրկին գնով զայն ծախելու դիտումով : Եւ հիմայ ամենայն սիրով այնքան ողորմեցաւ Արմենակին՝ որ նա պիտի կարենար ինքզինքը Ամերիկա ձգել : Ասկից վերջ պատահին միատուութեամբ իր գիւղին ու մօրը անունն ալ տուաւ անոր՝ որ քանի մը տարի վերջ զայն կրթելէն յետոյ իր մօրը յանձնէ :

Հ. Մ. ՊՈՏՈՒՐԵԱՍ

Շարայարեյի

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

ՏԻՔԵՐԻՍԻ ՆԱԽԱՎԱՐՆ

(Շար. տե'ս էջ 392)

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՎԱՆԵՐԻԱ ԵՒ ՄԱՐԿԵՂՂՈՍ

Մեր պատմած դէպքերէն երեք օր վերջը՝ Մարկեղոս հանգստւ կեցեր էր վաղերիայի սենեկին մէջ, և թէպէտ դէմքն դեռ բոլորովին աժգոյն՝ բայց ոյժն քիչ մը վրան եկած էր, և իր թեթեւ բնաւորութեամբ կը ծծածաղի անցուցած վտանգին վրայ և կ'ուզէր նոյն իսկ այն իրիկունը երթալ Արմիւտէի ճամբուն վրայ գտնուող ճաչաւրանը՝ և պատմել զլիտէն անցածը իր բարեկամներուն :

Վաղերիան ալ նստած էր եղբօրը քով, և ժաւանակ անցնելու համար՝ կը զուարճանար կապիկով մը՝ որ իր գոգը ելած էր, և փղոսկրէ հողմահարով մը զարնելով անոր՝ աղու պէս կը ծիծաղէր :

Երկու երիտասարդներն սաստիկ կը ձանձրանային և ինելիքնին չէին գիտեր, երբ չընապատուած չէին ըլլաւ պատառաբանութիւնով՝ որոնք կը լափէին իրենց կերակուրները և վաղերիա և Մարկեղոս բոլորովին ինքրենց ձեռք մնացած՝ աւելի արգահատանքի արժանի էին քան թէ պարսաւանքի : Հողմի մէջ ծնած էին և պատիկուց հօրմէ որք մնացած. նոյնպէս մայրերին ալ վախճանեւր էր ծաղկահասակ. բայց մեռնելէն առաջ թուղթ մը գրելով Դաղմատիոյ մէջ գտնուող իր մէկ հատիկ եղբօր՝ յանձնեւր էր անոր իր զաւակները, գորոնք հիմկուհիմայ կը թողուր թզուկին պահպանութեան ներքեւ՝ պատուիրելով որ տանի և իրենց մօրեղբօր յանձնէ զիրենք :

Հանգստեալ կնոջ եղբայրն անառակ երիտասարդ մ'ըլլալով՝ ձանձրանալի եկաւ իրեն որբօր քովը պահելը, և որպէս զի վրայէն նետէ՝ քանի մը տարի վերջը ուզեց Հողմի դիկել զանոնք, պատուրակ բռնելով թէ Դաղմատիոյ պզտիկ քաղքի մը մէջ չէին կրնար անոնք իրենց ազնուատուութեան արժանաւայելի կրթութիւն ստանալ : Ուստի ծախել տուաւ իրենց ծնած տունը՝ որպէս զի անոր տեղ ուրիշ աւելի մեծ ու փառաւոր տուն մը գնէ, և միանգամայն ուզելով որ Մարկեղոս և Վաղերիա իր ընտանեկան անունը կրեն՝ զանոնք որդեգրեց իրեն և վերջը Հողմի ճամբեց, և ամէն ամիս մեծ գումար մը կը զրկէր՝ որպէս զի անով կարենան ապրիլ իրենց բարձր աստիճանին համեմատ :

Երկու երիտասարդներն առաջնորդ չունենալով՝ մեծցան իրենց քրահանգիւղով, վասն զի այլ

եւս ոչ ոք կը մտածէր զիրենք, բայց ի թզուկէն՝ որ բնաւ չբաժնուեցաւ իրենցմէ։ Սկզբէն մօրեղբօրը զրկած դրամը զիւր Մարկեղղոսին, բայց յետոյ բարեկամութիւն հաստատելով բուլղոսիին դատարկապարտ անձինքներու հետ՝ սկսաւ պարտք ընել։ ասկէ քսան՝ բնաւ հոգ մը չէր ընէր բան մը սովորելու, այնպէս որ մանկութեան հասակէն ստացած ազնուական կերպերէն զուրթ՝ մնացած բաններու մէջ բոլորովին տգէտ էր ուսմիկ մարդու մը պէս։ շիտակը գրուցելով՝ Վաղերիան ալ իրմէն աւելի ուսեալ մը չէր, հազիւ կարողա՞նք գիտէր և մէկ մ'աւ երաժշտութիւն՝ զոր սովորած էր աղախինէ մը, և ուրիշ ո՛ր և է ծանօթութիւն չունէր։

Երբու անմիտ երիտասարդներն բոլորովին չափաւորեան տալով իրենք զիրենք՝ չընապաւտուած էին բազմաթիւ ծառաներով՝ որոնք ակնյայտնի կը զողայնէին իրենցմէ։ Բայց ասկէ՛ ահազիկ ծախսեր կ'ընէին տունը քարդարելու և բազմախորտիկ սեղաններ տալու հրաւիրեալներուն։ Այսու հանդերձ Մարկեղղոս բնաւ դրամ չէր ուզեր մօրեղբորմէն, մոլեգնօրէն պարտքերու տակ ձգելով ինքզինքը և դիմաւոր վաշխառուններուն՝ որոնք փոխ դրամ կու տային իրեն՝ այն յուսով որ Մարկեղղոսի մօրեղբօրը մահուան առեւ պիտի կրկնապատկուի իրենց տուածը։

Վաղերիա մէկդի թողոյնց կապիկը՝ որուն փայփայալանքներն այլ եւս սկսեր էին զինքը ձանձրացնել, և վայրկեան մը մտածկոտ մնալէն վերջը՝ Մարկեղղոսին դառնալով ըսաւ։

— Դու չես մտածեր այն վեհանձն ազատարարը, և շուտարածութեամբդ կը մոռնաս՝ թէ երախտագիտութիւնն զքեզ կը պարտաւորէ զանիկայ վարձատրելու։

— Դեկոսի տունը թողլէն առաջ՝ իմ առաջին մտածութիւնս եղաւ տեղեկութիւն առնուլ ազատարարուն մասին, բայց ո՛չ Դեկոս փուլվիտս և ո՛չ ալ իր լրջադէմ բարեկամ ուզեցին ըսել ինձի անոր անունը՝ վստահացնելով զիս որ իրենց քարգիւտած է։ Դու չես գիտեր թէ մինչեւ ուր կը հասնի Դեկոսի կամակորութիւնն։ Կը հաւատամ, անիկայ մինչեւ անգամ բերնէս խոստում առաւ՝ որ ես այլ եւս պարտք չընեմ և ո՛չ ալ գինոջմամ ճաշարաններուն մէջ։

— Իրաւունք ունի Դեկոս, և դու պէտք չես պակսել խոստմանդ մէջ։

— Այսինքն չափով մը խնայողութիւն կ'ընեմ, պատասխանեց Մարկեղղոս հանցեցնելով ինքզինքը, բայց գինիին զալով՝ չեմ կրնար զայն դառազեցնել, և յանցանքն իմ չե՛մ եթէ գլուխս շուտայն։

— Դու չափազանց կերուխումի կու տաս ինքզինքդ, աւելցոց Վաղերիա։ Եւ միթէ այս պատճառաւ չէ՞ր որ մօրեղբայրիս գեղ ճեղքուցուց Դաղմատիայէն։

— Մօրեղբայրիս քունի առեւ միայն կը մըտածէ զիս, և բնաւ մի տարակուսի որ մեր ներկայութիւնը իրեն տաղտկալի երեւալուն համար միայն՝ անիկայ քոյքը գմբջ իր քովէն և ոչ թէ ուրիշ պատճառի մը համար։ Ապա թէ է՞նչ հարուստ մարդիկ պէտք չունին իմաստուն ըլլալու։

— Բայց Դեկոս այդ կերպով չի մտածեր, և կրթութիւն համար առաւօտէն մինչեւ իրիկուն կը սովորի։

— Դեկոս աղքատ է. անիկայ շատ բարի եւրիտասարդ մ'է, բայց դեռ աւելի աւագայն կ'ըլլար եթէ այնչափ չսովորէր ու այնչափ ջերմեւսանէր քրիստոնեայ մը չըլլար։

— Բայց մենք ալ քրիստոնեայ ենք, շարուանակեց խօսքը օրիորդն աշխուժութեամբ։

— Ուսկի՞նք գիտես այդ բանը, հարցոց Մարկեղղոս յանկարծակիի եկած։

— Միլոս ինծի ըսաւ որ մենք պզտիկոց մկրտուած ենք։

— Միլոս է՞ մ'է, ըսաւ Մարկեղղոս ուսերը թօթուելով։

— Անիկայ մեր մօր մտերիմն էր, աւելցոց Վաղերիա յուզուած. երբ մեր դժբախտ մօր վըրայ կը մտածեմ՝ ասքերէս արցունք կու գան։ Միլոս ինծի ըսաւ որ անիկայ միշտ սիւտըր էր, բայց ոչ ոք գիտցեր է իր տխրութեան պատճառը։

Սենեկի մէկ անկիւնէն յանկարծ խոր հաւաշանք մ'լլելով՝ արձագանգ եղաւ օրիորդին խօսքերուն։ Մարկեղղոս զուխը դարձուց և տեսնելով թզուկը որ հոն անկեան մը մէջ վախկոց կեցեր էր, բարկացած պոռաց անոր երեսէն վիւ։

— Ի՛նչ կ'ընես հոս, անճոռնի։

Թզուկին գոյնը նետեց, և յարգանքով զուխը ծռելով՝ պատասխանեց տարտախաբ։

— Ինծի այնպէս երեցաւ որ ձայնդ լսեցի, ո՞վ պատրիկ, և շուտով եկայ հրամաններդ կատարելու։

— Քոյրդ կանչած պիտի ըլլամ, ըսաւ Մարկեղղոս՝ մատովը ցուցնելով կապիկը, և սկսաւ անգթօրէն ծծածաղիլ զուսմանութեամբ մը՝ որ խեղճ թզուկին աւելի սիրտը կը վիրաւորէր քան թէ անձնասիրութիւնը։

— Ինչէ՞ն կու լսս, գոչեց Վաղերիա՝ տեսնելով որ արցունք մը կը շողշողար Միլոսի կարմըրցած կոպերուն վրայ։

— Մօրդ վրայ խօսուելը լսեցի, և անոր յիշատակի՝ որ միշտ ազնիւ եղած է՝ ակամայ լացս շարժեց, պատասխանեց թզուկն, իր գեղեցիկ անգեղօտիս ծայրովը չորցնելով ասքերուն վրայ մնացած արցունքը։

— Մեր մայրն անշուշտ մեզի պէս գէշ չէր վարուիլ քեզի հետ, ըսաւ Վաղերիա՝ յանդիմանական երես մը դարձնելով Մարկեղղոսին վրայ, որ բոլորովին անայլալիկ մնաց։

— Դուք ինծի հետ ամենեւին գէշ չէք վարուիլ, ո՞վ իմ բարի տէրերս։ Եւ յետոյ՝ ո՞վ եմ ես՝ եթէ չե՞ղ որդիմէն արարած մը՝ սահմանաժողոված ծաղրանութեան համար։ Բնութիւնն՝ որ ինծի անգութ էր եղած է, ընդհակառակն ձեզի առատաձեռնած է իր ձիւրերը. ուստի ես բնաւ չեմ առնուիլ, սիրելի տղաքներս, երբ դուք զիս տգեղ կ'անուանէք, վասն զի արդէն այնպէս ստեղծուած եմ։

— Խեղճ Միլոս, մարտիրոսի մը պէս գիտես դու համբերել մեր քահանայութեան, գոչեց Վաղերիա գորովաբաւ ձայնով։

Նոյնպէս Մարկեղղոսին ալ սիրտը շարժեւ։

ցաւ այդ խեղճին յետին աստիճանի խոնարհու-
թենէն, և որպէս զի անոր դէմ ցուցած գէշ
վարմունքին փոքրիկ փոխարինութիւն մ'ընէ՝
ձեռքը անոր ուսին վրայ դնելով՝ ըսաւ.

— Այո, Միլտո, դու համբերող ես և բարի.
եթէ մեր բոլոր բարեկամներն ալ գնա՞ծ թողուն,
դու դարձեալ հաստատրիմ պիտի մնաս մեզի:

Անպատեւի ուրախութեան փայլ մ'երեւցաւ
թուլկին դէմքին վրայ, և ձեռքերն իրարու կցե-
լով՝ երախտագիտական ծայրով մը ըսաւ.

— Դնորհակալ եմ, պատրիկ, օրհնեալ ըլլաս
դու՝ ծառայող վրայ ունեցած վստահութեանդ
համար: — Յետոյ գոհութեան անվարժ սրտի
մը արտայայտական ուրախութեամբ ուժով մը
Մարկեղղոսի ձեռքը բռնելէն ու համբուրելէն
վերջ՝ չուտով հետացաւ զնաց անկէ, որպէս զի
ծածկէ իր լացը:

— Կ'աղաչեմ քեզի, եղբայր, խօսք տուր ին-
ծի որ ապէ՛ վերջ մէկ մ'ալ պիտի չնախատես
Միլտոս, և ճաշարան պիտի չերթաս, ըսաւ Վա-
ղերիս պաղատագին ծայրով:

Մարկեղղոս ուսերը թօթուց և սկսաւ ծիծա-
ղիւ. վերջը ձեռքերն իրարու շփելով աւելցուց.

— Բարկացած տառնե՛ս թէ իմ Միլտո առջեւ
չգայ անհուն դէմքով, այն տառն քեզի խօսք
ուրու տամ՝ որ զոհ չեմ ընել զինքը բարեկամեանս.
Իսկ զալով ճաշարանի խնդրոյն՝ ասիկայ ուրիշ
բան է. ես ուրիշ կերպ չեմ կրնար ընել՝ երբ
կ'ընկերանամ հոն եւ բարեկամներուս:

— Աճելի չարագոյն քեզի համար, եթէ նորէն
ինկնաս Տֆերիսի մէջ, պատասխանեց Վաղե-
րիս զայրացած:

— Դուս ալ Դեկոսի պէս երթալով բարոյագէտ
կը դառնաս. ճառախօսութիւն ընելու մոլութիւնն
ձեռտակէ ի, ըսաւ Մարկեղղոս յօրանշելով:

— Մի՛ վախեր, շարունակեց խօսքը վաղերիս
ժպետով, Դեկոսի խօսքերն զիս չափազանց կը
անձնաքցեն, ուստի ինչպէս կրնամ եմ մի և
նոյն ձանձրութիւնը տալ ուրիշներուն:

— Լաւ, ուրեմն մտիկ բրէ ինծի, աւելցուց
Մարկեղղոս՝ արագ արագ քայլելով սենեկին մէջ.
Երբոր ես նորէն հարստանամ՝ փոխանակ ճաշա-
րան երթալու՝ ամէն օր սեղաններուս պիտի հրա-
ւիրեմ բարեկամներս: Զեմ փափագդ որ մեր մօր-
եղբորը մահուան, բայց բնական օրէնքով՝ ա-
նիկա մեզմէ առաջ գերեզման պիտի իշնէ. այն
տառն եւ պիտի ծախեմ այս մեր հիմակուան
տունը և անոր տեղ դեռ աւելի փառաւոր տուն
մը պիտի գնեմ, արձաններով զարդարուած. և
կարակալայի բաղնիքներուն պէս քնդարձակ
բաղնիքներ չի՞նէլ պիտի տամ, զգեստներս ծի-
րանիք և ոսկիէ պիտի ըլլան, և Հոովմ պիտի
ապշի տուած բազմախորտիկ սեղաններուս վրայ:
Պիտի ապրիմ կատարեալ հեշտակեցիք մը պէս.
և այն տառն դու պիտի տեսնես՝ թէ ինչպէս ա-
մէնքն ալ զիս իմաստուն ու հանճարեղ պիտի
կոչեն, վասն զի հարստութիւնն իր հետ կը բերէ
գիտութիւնն ու իմաստութիւնը. և սեղաններուս
հրաւիրածներս՝ մեծածայր պիտի հռչակեն զիս
Դեկոսիէսդ պէս հանճարեղ և Սենեկայի պէս ի-
մաստուն:

— Ես ալ արծաթէ պատգարակի մը մէջ նստած
և թեւերս թռակագին ապարանջաններով զար-
դարած՝ պիտի երթամ հասարակաց տեսարան
ները. շորս կողմ պիտի հաւաքեմ կարգաւու-
հիներ՝ որոնք ամբողջ օրը պիտի պարեն՝ զիս
զուարճացնելու համար: Ափրիկէէն բերել պիտի
տամ հաղադարեալ թուշուններ, և Ասիայէն քաղց-
նաուշահոտութիւններ, ըսաւ Վաղերիս՝ յաղ-
թուած Մարկեղղոսի չար օրինակէն, և ինքզինքը
կ'երազէր ամենէն աւելի հարուստ հռովմայեցի
պատմութիւնի:

Երկու անմիտ երիտասարդներն ցնորակա-
մտածութիւններով գինովցած՝ ապազայ հարըս-
տութիւններէ՛ իրենք իրենց կը խոտանային մի
միայն ետական ու ապօրէն վայելքներ, որոնք
կը կտրեն մարդու մտքին թեւերը և չափազանց
կը նուաստացնեն ճաշարանէր կիներ՝ որ զուար-
ճութիւններու ետեւէ միայն ըլլալով՝ կը դառ-
նայ բնեկութեան քաղցկեղն. և ինքն որ մայր
ըլլալու սամամուած է՝ կը դատտիրարակէ պա-
րագորդներու բազմութիւն մը. և եթէ կրօնքն
ու առաքինութիւնն չսանձահարեն անոր սիրտը՝
Արարչին ամենէն գեղեցիկ որոշն՝ կրնայ դառ-
նալ ամենէն չարը, քանի որ ի բնէ արդէն խո-
րամակէ է:

Մինչդեռ վաղերիս և Մարկեղղոս այսչափ
քաղցրութեամբ կ'երազէին, յանկարծ վրայ հա-
սաւ Միլտո և թուղթ մը տուաւ իրենց, որ ան-
միջապէս նոյն վայրկեանին հասեր էր Դաղմա-
սիայէն:

Մարկեղղոս առաւ մագաղաթէ թուղթը, և ա-
ռանց վրան նայելու՝ վաղերիային տուաւ զայն՝
ըսելով.

— Համակ մ'է՛ մեր մօրեղբօրմէն. աղէկ ժա-
մանակին հասաւ, վասն զի այլ եւս սեւտերու՝
մ'ալ թովս չմնաց:

— Կը սխալիս, եղբայր, պատասխանեց օ-
րիորդն, Մարկեղղոսին զարձնելով թուղթը, որ
սկսաւ կարգալ զայն:

Պատրիկն կարգալու տառն յանկարծ տազ-
նապալից կերպարանք մ'առաւ, և սկսան ձեռ-
քերն զոլոզողալ շղաճզտաբար, այնպէս որ թուղ-
թին ձեռքէն կ'իկնկար:

— Ինչ ունի Մարկեղղոս, հարցուց Վաղե-
րիս անձնովեղեմբ:

— Ա՛յնչ, պատասխանեց երիտասարդն, և յե-
տոյ վեր ու վար շրջաքայելով սենեկին մէջ՝ կ'ը-
սէր ինքիւրեն. Անգու՛թ ճակատագիր, դու զիս
կը հալածես . . . այնչափ գեղեցիկ ծրագիրներս
պարագայ կը հանես, այնչափ անոյշ երազներս
օդի մէջ կը ցնդեցնես . . .

— Կ'աղաչեմ, Մարկեղղոս, զիս տարակուսի
մէջ մի՛ ձգեր. զժբախտութեան մը լուրը որոշ
լսելը այնչափ տագնապալից չէ՝ որչափ տարա-
կոյսի մէջ մնալը այդ մասին, կը գուչէր օրիորդն
լալով:

— Հանդարտէ՛, քոյր իմ, վերադարձիս կ'ի-
մանաս ստոյգը. հիմայ պէտք եմ քեզ ժամանա-
կի համար թողուլ զքեզ . . . Բարեկամներ ու-

նիմ՝ որոնք իրենց առատածեռն նուէրներով լեցուցին զիս, կ'երթամ անոնց դիմելու:

Թողով խեղճ Վաղերիան ցաւալի անստուգու թեան մը մէջ՝ Մարկեղոս խոյս տուաւ գնաց, և երկար ճամբայ մ'ընելէն վերջ՝ եւաւ Նոմնետաւ նայի զոնէն դուրս. կանգ առաւ հովոցի մ'առջեւ՝ յորում տվորաբար կը հաւաքուէին իր բարեկամներէն շատերն՝ սասորանջ խաղալու համար. և հսկայածեռ սոմիներով շրջապատուած տան մէջ մտնելէն վերջ՝ ոտըք դրաւ դահլիճի մը մէջ, ուր համախմբուած կեցեր էին իր դատարկապորտ ընկերներն, որոնք ողջունեցին զինքը աղաղակաւոր գոչիւններով:

Մարկեղոս նախ պատմեց իրենց թէ ինչպէս գետէն ազատեցաւ, և յետոյ ծոցէն թուղթը հանելով՝ կարդաց հասած թիւոր լուրը իր բարեկամներուն, այսինքն թէ մօրեղկային յանկարծակի մոռնելով՝ անագին պարտքեր թողուցեր էր:

— Մօրեղայրդ խելացի գտնուեր է, և դու աւելորդ տեղ կը տրտմիս, ըսաւ խաղաղադնեղէն մէկը ծիծաղելով:

Մօրեղայր մահաւամբ կը լմննաւ արծթըղթերս, աւելցուց Մարկեղոս դառնացած. եթէ առ ժամս կարենայի ծածկել վիճակս պարտաւորներէս՝ յետոյ ինքզինքս գտնելով կրնայի քանի մը բան ազատել նաւաբեկութենէն. բայց դժբախտաբար այլ էս դրամ չմնաց քովս, և ասկէ վերջ վաշխառուներն ալ շատ դժուարաւ փոխ պիտի տան ինծի, եթէ յետին կարօտութեանս ստիպուած՝ պաղատագին դիմեմ իրենց օգնութեան, ուստի . . .

Մարկեղոս խօսքն ընդհատեց. առաջին անգամ էր այս որ դրամ կ'ուզէր իր բարեկամներէն, և ամօթն գետինը կ'անցընէր ու կը պապանծեցնէր զինքը:

Պատրիկներն զարմանքով ու արհամարհոտ

արգահատանքով նայուածք մը նետեցին իրենց բարեկամին վրայ, բայց և ոչ մէկ ձայն կրկնեց կարծեցեալ հարուստին երբեմն եղած նուէրները, այլ էս ոչ որ ձեռք կարկանդե խեղճ պարտապանին:

Մարկեղոս տեսնեալ աչքով դիտեց ընկերները՝ որոնք լուռ ու մունջ կեցեր էին. նոյն պահուն դառն ժպիտ մը սահեցաւ անցաւ շրթունքներուն վրայէն, և չուզելով խոնարհիլ անօգուտ պաղատաններու, եւաւ այն տեղն, և հեռուաւ լով հովոցէն՝ ինքիբնէն կ'ըսէր տագնապալից.

— Չասոնք իմ բարեկամներս կը կարծէի՝ միշտ դեռ սեղաններու բարեկաններն են եղեր . . .

Մարկեղոս բոլորովին յուսահատած՝ չէր գիտեր որ կողմ գտնալը, անգուսպ գոռոզութիւնն իրեն թոյլ չէր տար խորհրդող հարցնելու Դեկոսին, և ան ցաւէն բոլորովին ինք իրմէ դուրս ելած՝ կ'անիծէր այն զիմած ձեռքը՝ որ զինքը ազատեր էր Տիբերիան. և զինքը հարուածող դրծբախտութեան մէջ՝ փոխանակ արդարանքի պատիժ մը տեսնելու իր անկարգ կեանքի՝ կ'աւնիծէր մարդկային ազգը, գոչելով կալիզուային հետ, թէ « Կ'ուզէի որ բոլոր մարդիկ մէկ գլուխ միայն ունենային, վերջը էս դահիճ կ'ըլլայի զայն կտրելու »: Տխուր լուրը Վաղերիային հաղորդելու արիւթիւն չունենալով, Մարկեղոս՝ գրեթէ խելագարի պէս կը շրջէր Հոռոմայ փողոցներուն մէջ. Քանի մ'անգամ ուզեց գետը նետել և վերջ տալ կեանքին՝ անցեալ սեղաններէն շատ աւելի ծանր յանցանքով մը: Վերջապէս աննպատակ պտըտելէն յոգնած, արիւթիւն չբարաւ ու դարձաւ տուրք՝ պատմելու համար Վաղերիային անանկնկալ դժբախտութիւնը՝ որ զիրենց յանկարծակիի բերած էր՝ մինչդեռ իրենք կ'երգեան հնչուակեաց կեանքի մը վայելքները:

Շարայարկի

Յ Ա Ն Կ Ն Ե Ի Դ Թ Ո Յ

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆՔ

ՏՕՔԹ. Գ. ՅՈՎ. — Մտային հեռանդութեանց . 337

ԱԻ. ՆԱԲԱՆԴԱՆ. — Առակ. Ժայռ և Կաթիլն . 340

ՀԱՅՑԱԿԱՆ ԺԵՄԱՐԱՆ (Ջաղուածք).

ԱՆԴԻԿԱՆ Հ. Ն. — Միջին-գարու վէպերն. —

Յ. Հարցունք Աղջկան 341

ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ Հ. Մ. — ՄԻՋՆԱԳՐԱՐԵԱՆ ԲԱՆԱՍՅՈՒՆԵՐԻ. —

Յօվաննէ Երզնկացի 347

ՄԲԱՏ ԴԱՆԹԵԱՆ. — ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ. — Ժողովրդ.

դական բանահիւտութիւն. — Գաւառի Շերեր . 350

ՍԱՀԱՅԱՆ Հ. Կ. Տ. — Վասիլ Բ. Բուլղարասպան.

— Կոստանդին Բ 353

ԳՐԱԿԱՆՔ

ՏԻՐՈՑԵԱՆ Հ. Ա. — Կարպիսին խաղաքարը . 361

Փ. Ս. ՀՈՒՎԱԾՅԵՏԻ. — Բաղթանակ անմեղութեան,

կամ Նորայտու և զարմանալի արկածք Քաշին,

Տիգրանայ, որդւոյ Թագաւորին Հայաստանի.

Թարգմանեց Հ. Ա. ՏԻՐՈՑԵԱՆ 362

ՏԻՐՈՑԵԱՆ Հ. Ա. — Վերայուց հանդէպ տասնաւ.

կամ Նորայտու և զարմանալի արկածք Քաշին,

Նորայ, կողմնակերպ խմբերայն 367

ՎԻԿՏՈՐ ԷԼԻԿԱՆ. — ՊԻԿԻԿԱՎԱԿԱՆ. — Թարգմ.

ԿՈՒՍՏՈՍ ՊԵՏ ՄԻԼԱՍԵԱՆԻ. 369

* * * — Առաջ Նախնեաց 375

ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ Հ. Մ. — Արմենական յոյսերը (Վ. Կ.) . 376

Ա. ՔԼԵՅ ԴԵ ԼԱ ԳՐԱՆԸ. — Տիբերիսի Նաւապարհ

(Պատմական վէպ) 381

ԿՈՂՔԻ ՎՐԱՑ

ՎԵՐՄԱՆՈՂ. — Վնեստիկ քաջաբն Սիմեոնի վէպ

վրայ թողած տպաւորութիւնները,